

FÖLDGÁZELLÁTÁS

A Kormány által a [T/3116](#) számon benyújtott törvényjavaslat célja a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény rendelkezéseinek összhangba hozása az EU tagállamaiban, így Magyarországon is közvetlenül alkalmazandó európai uniós rendeletekkel.

A földgázellátásról szóló [2008. évi XL. törvény](#) célja, hogy támogassa az Európai Unió energiapolitikai célkitűzéseit, az energiahatékonyságot és az együttműködő földgázrendszerhez történő hozzáférést. Az ellátás biztonságának szavatolása mellett versenyt kíván teremteni a gázpiacon úgy, hogy a felhasználóknak és a kereskedőknek a beszerzéshez és az értékesítéshez szabadpiaci körülményeket hozott létre. Szétválasztotta az elosztói és kereskedelmi funkciókat, és elkülönítette a felhasználó és a fogyasztó fogalmát. A törvény hatálya kiterjed a földgáz vezetéken történő szállítására, elosztására, tárolására, kereskedelmére, fogyasztására és felhasználására. Meghatározza a földgáztárolói tevékenység gyakorlásához szükséges jogokat és kötelezettségeket. Megfogalmazza továbbá a földgázellátási válsághelyzetben szükséges intézkedéseket.

Az Európai Unió belső energiapiaca egységesítésének és liberalizálásának a célja a tisztességes piacra jutás biztosítása, a magas szintű fogyasztóvédelem megteremtése, az összekapcsolódás optimális szintjének és a megfelelő energiatermelési kapacitásoknak a kialakítása. Ennek érdekében 1996 és 2009 között három jogalkotási csomagot fogadtak el. Az Európai Parlament (EP) 2009-ben szavazta meg a **harmadik energia-csomagot**, amelynek elemei:

- az EP és a Tanács [713/2009](#) számú. rendelete az Energiaügyi Hatóságok Együttműködési Ügynökségének létrehozásáról;
- az EP és a Tanács [714/2009](#) számú rendelete a hálózati hozzáférés feltételeiről a határon átnyúló villamos energia ügyletekről;
- az EP és a Tanács [715/2009](#) számú. rendelete a földgázz szállító vezetékhez való hozzáférésről;
- az EP és a Tanács [2009/72](#) számú. irányelve a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/54/EK irányelv hatályaon kívül helyezéséről;
- az EP és a Tanács [2009/73](#) számú. irányelve a földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/55/EK irányelv hatályaon kívül helyezéséről.

2010-ben a 713/2009/EK rendelet alapján létrejött az **Európai Energiaszabályozói Együttműködési Ügynökség (ACER)** és a **Gázpiaci Szállítási rendszer-üzemeltetők Európai Hálózata (ENTSOG)**. A két szervezet közösen dolgozza ki a hálózathoz való hozzáférés szabályait, annak technikai szabályzatát, az üzemeltetési információk cseréjét. Ezen kívül a közös biztonsági és vészhelyzetben követendő előírások és eljárások kidolgozásán keresztül biztosítja a hálózatüzemeltetés összehangolását.

- Az Európai Unió Bizottsága 2014. október 16-án közzétette annak a vizsgálatnak az eredményét, mely az Oroszország felől érkező gáz részben vagy egészben való leállításának a hatását vizsgálta a tagországok energia ellátására.
- A vizsgálat megállapította, hogy a közép-kelet-európai országok még mindig egyetlen szállítónak és egyetlen szállítási útvonalnak vannak kiszolgáltatva.
- Az energia felhasználás tendenciáit vizsgáló tanulmány szerint 2050-ig az Európai Unióban a földgáz megőrzi 24 százalékos részesedését az energia előállításban.
- Az Európai Unió teljes földgáz importja 2012-ben 341 billió köbméter volt, ennek 31-31 százalékát Norvégia és Oroszország szállította.
- Magyarországon a Földgázz szállító Zrt. (FGSZ Zrt.) nagynyomású távvezetékrendszere 5782 kilométer hosszú.
- Magyarországon a lakossági fogyasztók 2013-ban 3113 millió köbméter földgázt használtak fel.

A Bizottság 2012-ben [közleményben](#) továbbította észrevételeit a Parlament felé a belső energiapiac működéséről. Ebben ismét felhívták a figyelmet arra, hogy **az egységes villamosenergia-és gázpiac megteremtése elengedhetetlen az unió versenyképessége szempontjából**, ám még mindig jelentős különbségek vannak az egyes tagországok között. Ezért a közlemény mellékleteként közzétett cselekvési tervben megfogalmazták az elvégzendő feladatokat.

2013 októberében a Bizottság elfogadta a [984/2013](#) számú rendeletet, amely a földgázszállító rendszerekben alkalmazott kapacitásallokációs mechanizmusokat szabályozó üzemi és kereskedelmi szabályzat létrehozásáról és a 715/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet kiegészítéséről szól. A rendeletet a tagállamoknak **2015. november elsejétől kell alkalmazni**. A bevezetőben megfogalmazták, hogy az egymás mellett kiépített földgázszállító rendszerek megépítése és működtetése nem gazdaságos és nem hatékony. Így **a földgázpiaci verseny legfontosabb feltétele, hogy a rendszerhasználók átláthatóan, nem megkülönböztetve férhessenek hozzá a gázinfrastruktúrához**.

A Bizottság gázszállítási rendszer-üzemeltetők közötti rendszeregyensúlyozásra vonatkozó üzemi és kereskedelmi szabályzat létrehozásáról szóló [312/2014/EU](#) rendelet célja a rövid távú gáz-nagykereskedelmi piac előmozdítása **kereskedési platformok** létrehozásával; amelyek hatékonyabbá teszik a rendszerhasználók és a szállítási rendszer-üzemeltető közötti gázkereskedelmet.

AZ EURÓPAI GÁZRENDSZER STRESSZTESZTJE

Az Európai Bizottság 2014-ben az **Ukrajnában kialakult helyzetből adódó európai gázellátási kockázat miatt** jóváhagyta az európai [gázrendszer rövid távú ellenálló képességének](#) vizsgálatát, az úgynevezett stressztesztet. A Bizottság a tagállamokat, az Energiaközösség szerződő feleit (*Albán Köztársaság, Bosznia-Hercegovina, Macedónia, a Moldovai Köztársaság, a Montenegrói Köz-*

társaság, a Szerb Köztársaság, Ukrajna, az Egyesült Nemzetek ideiglenes koszovói közigazgatási missziója, Grúz Köztársaság tagjelöltként), valamint Svájcot és Törökországot kérte fel arra, hogy **modellezzék egy esetleges ellátási zavar hatását az adott országba irányuló gázszállításra**, valamint azt, hogy a feltételezett ellátási hiány ellen milyen intézkedéseiket lehet tenni. Ez volt az első átfogó vizsgálat arról, hogy a keletről érkező gáz ellátási zavara milyen hatással lenne a tagországokra, azok földgázágazatára. A vizsgálat szerint, ha az orosz gázszállítás hat hónapra leállna, akkor Európa gázellátását csak cseppfolyós (LNG) gázzal lehetne pótolni. **A vizsgálat modellezett egy együttműködő és egy együttműködést mellőző helyzetet is**. Ez utóbbi esetben Bulgária, Románia, Szerbia, Macedónia valamint Bosznia-Hercegovina esetében a 6 hónapos leállás vége felé legalább 40 százalékos hiány lépne fel (az ukrán tranzitszállítványok leállítására és az orosz szállítványok teljes leállítására esetén). Az Európai Unióba irányuló orosz gázszállítás teljes leállása esetén hasonló nagyságrendű hiánnyal számolhatna Litvánia, Észtország és Finnország, míg **Magyarországnak 30 százalékos, Lengyelországnak 20 százalékos lenne a hiánya**.

A tagállamok jelentései szerint a gáztározók telítettségi szintje 2014 októberében kilencven százalék körüli volt, ennél alacsonyabb Portugáliában és Magyarországon volt, de **hazánkban a nagy tárolókapacitások miatt ez a tárolási szint meghaladja a keresleti szintet**.

Magyarországon a stratégiai tárolás segíti az ellátásbiztonságot. A vizsgálat hangsúlyozza egy szorosabb, határokon átnyúló együttműködési stratégiai megállapodás kidolgozásának fontosságát. Az uniós energiapolitika általános célja, hogy **kiépüljön a belső energiapiac, növekedjen az energiahatékonyság és diverzifikálttá váljanak a külső ellátási források**. Emellett **kiaknázásra kerüljenek a saját energiaforrások és növekedjen az ellátás biztonsága**. A megfogalmazott ajánlásokban a Bizottság szorgalmazza a harmadik felek infrastruktúrához (így például a táro-

zókhoz) való hozzáférésére vonatkozó szabályok mielőbbi végrehajtását.

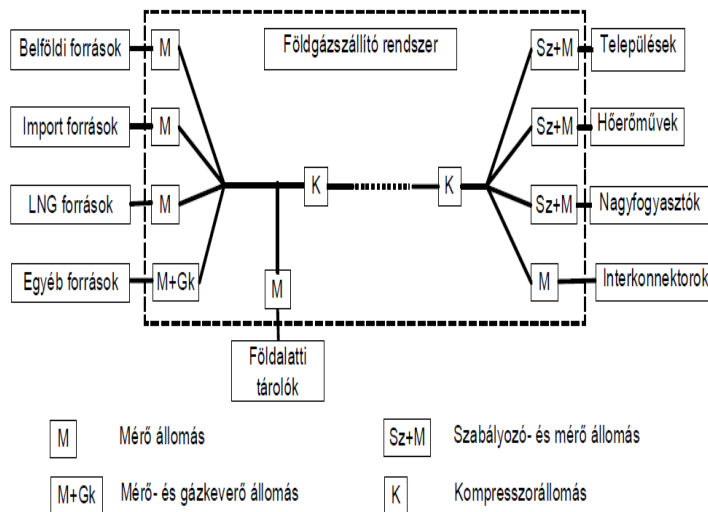
A jelentés [melléklete](#) a **Magyarországnak szóló ajánlásában kiemeli, hogy „Indokolt megállapodásra jutni a szomszédos országokkal annak érdekében, hogy a rendszerösszekötők szolgáltatásait – piaci feltételek mellett és a szolidaritás elve alapján – azok teljes mértékben ki tudják használni (azaz földgázt fogadni és küldeni is tudjanak) az energiaellátás biztonságát veszélyeztető helyzetekben. Ebben a tekintetben szükség van arra, hogy a Horvátországgal létrejött kormányközi megállapodás ellátásbiztonságot érintő pontjai mihamarabb megvalósuljanak, és így Magyarország felé is lehetővé váljon az ellenirányú gázáramlás.”**

FÖLDGÁZSZÁLLÍTÓ RENDSZEREK

A földgázszállító rendszer a gázmezőktől a felhasználókig a gázt eljuttató rendszer legfontosabb része. Túl azon, hogy ezen keresztül történik a gáz szállítása, itt van lehetőség a jogszabályban rögzített mérésre és elszámolásra is. A csővezetéseket legtöbbször földbe fektetik a földrészek között és az országokon belül is. A rendszerhez kapcsolódnak még a földalatti gáztárolók is, itt a földgáz szezonális és/vagy kereskedelmi célú tárolása történik. Európában az alábbi **kétféle szállítási technológia** a legelterjedtebb:

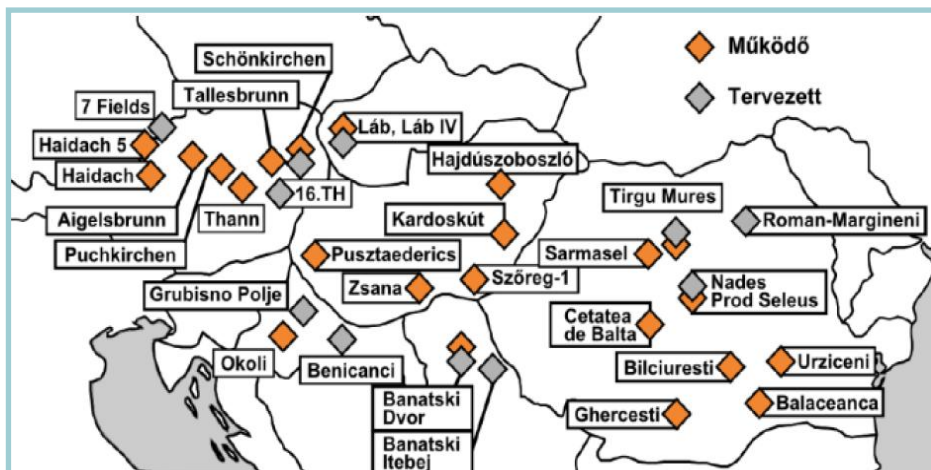
- a gáztávvezetésekből és nyomásfokozó kompresszorállomásokból álló rendszeren keresztül történő szállítás;

- a cseppfolyós halmazállapotú gáz (Liquefied natural gas [LNG]) szárazföldön és tengeren történő szállítása, a fogadó kikötőben légneművé alakítása, majd vezetéken történő továbbítása.

Forrás: Tihanyi-Zsuga: Földgázszállító rendszerek, Miskolc 2012.

A Regionális Energiagazdasági Kutatóközpont (REKK) 2013-ban megjelent [tanulmánya](#) szerint a környező országokkal együtt 20 milliárd köbméter mobilgáz-kapacitás (a tárolóban lévő összes földgáz és a párnagáz különbsége) áll a régió rendelkezésére, ami az éves fogyasztás 40 százalékát képes fedezni. A kapacitások eloszlása egyenetlen: Ausztriában 7 milliárd köbméter feletti készlet is tárolható, míg Horvátországban és Szerbiában alig 500 millió köbméter a rendelkezésre álló kapacitás és ez az éves fogyasztás 20 százalékát sem biztosítaná. **Magyarország** ehhez képest **nagy mobilgáz-kapacitásokkal rendelkezik, ezért lehetősége van arra, hogy a hazai gázkereslet csökkenése miatti kihasználatlan tárolói kapacitásokat értékesítse.**

Földgáztárolók elhelyezkedése Magyarországon és a szomszédos országokban
Forrás: [REKK](#)

A HAZAI FÖLDGÁZRENDSZER

A magyar földgázforrások szerkezetében a földgázimport jelentős. Az import földgázforrások túlnyomó részben orosz eredetűek, az ausztriai Baumgartenből érkező HAG-vezetéken vásárolt földgáz nagy része is molekulárisan orosz eredetű. A hazai termelés és az import aránya évek óta tartja a 20-80% körüli értéket. A hazai termelés fokozatos csökkenése mellett a keleti irányú import meghaladta a nyugatról érkező behozatalt 2013-ban.

1. táblázat: Földgáz-forrásszerkezet, 2013

	Mrd m ³	%
Éves országos import és belföldi termelés	10,12	100
Hazai termelés	1,95	19,3
Import:	8,17	80,7
- ezen belül keleti irányból	4,38	53,6
- ezen belül nyugati irányból	3,79	46,4

Forrás: MEKH Országgyűlési beszámoló, [2013](#)

Források:

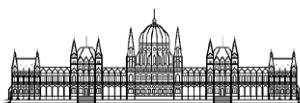
- A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának a belső energiapiac működőképessé tételéről; [COM\(2012\) 663](#)
- A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az európai gázrendszer rövid távú ellenálló képességéről; [COM\(2014\) 654](#)
- Nemzetközi Földgáz Információs Szövetség - [CEDIGAZ](#)
- BP Statistical Review of World Energy June [2014](#)
- Gas Infrastructure Europe - [GIE](#)
- Quarterly Report on [European Gas Market](#)
- EU Energy Market in [2014](#)
- A magyar földgázrendszer [2013. évi](#) statisztikai adatai – Magyar Energetikai és Közműszabályozási Hivatal
- Gázfüggőség vagy gázkereskedelem? – [HVG, 2015. február 14.](#)

A lakossági földgázfelhasználás szezonalitása, azaz a téli fűtési időszakban megnövekedett földgázigény, illetve az ellátás biztonságához szükséges **biztonsági forráskészlet** miatt szükséges, hogy a meglévő importforrások és hazai termelés mellett a nyári időszakban feltöltött földgáztárolókból legyen biztosítható az ellátás. Hazánkban az MVM Csoport Tagja a [Magyar Földgáztároló Zrt](#) a legnagyobb **kereskedelmi földgáztároló cég**. Négy földalatti gáztároló létesítményt üzemeltet, ezek összesen 4,43 milliárd köbméter mobilgázkapacitással és 53,6 millió köbméter napi kitárolási kapacitással rendelkeznek.

Az ország **biztonsági földgázkészletét** a Magyar Szénhidrogén Készletező Szövetség ([MSZKSZ](#)) és a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. ([MFB Zrt.](#)) tulajdonában lévő MMBF Földgáztároló Zártkörűen Működő Részvénytársaság ([MMBF Zrt.](#)) kezeli.

A [994/2010/EU](#) rendelet 4. cikke alapján a Magyar Energetikai és Közműszabályozási Hivatal ([MEKH](#)) az ellátásbiztonsági kockázatok csökkentése érdekében 2011-ben kockázattértékelést végzett, majd 2012-ben [Megelőzési Cselekvési Tervet](#) és [Vészhelyzeti Tervet](#) dolgozott ki.

Készítette: Lukács Gabriella
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

ORSZÁGGYŰLÉS HIVATALA KKI

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486